

Tillväxt till över 20 ton med varierande resultat

Valterslund 24 november. Fint fält, fint väder och fin upptagning.

Betåret 2016 var de stora skördeskillnadernas år. Läs här hur det gick på våra 5T-gårdar. Sol, vind och vatten öppnade för sockerskördar upp till över 21 ton socker per hektar. Men dit upp var vägen besvärligare än på länge.

Mot den bakgrunden är det imponerande att samtliga 5T-gårdar drivit fram 17–21 ton socker i fält. Från dessa växande ton i fält har alla levererat över 15 ton socker per hektar, flera med

toppskördar på över 18 ton.

Låt oss påminna oss rot-skördsprognosen i förra numret av Betodlaren. Så här skrev vi där: ”Sammanfattar vi det hela skulle skörden, sett över alla 5T-gårdar, öka från uppmätta 66,5 ton per hektar den 15 augusti till 84 ton i mitten av september och 103 i mitten av november. Gård nr 1, Gretelund utanför Kristianstad, nr 7 på Mön och nr 11 längst i söder

på Lolland, har goda förutsättningar att nå över 110 ton”.

Förmodade 84 ton i september blev till 90 ton och 103 ton i november blev verkliga 106 ton per hektar. Fyra gårdar nådde också över 110 ton växande betor i fält.

Massor av sol och god värme tillsammans med tillräckligt med vatten på de flesta – men inte alla – håll gav alltså en kanttillväxt under perioden mitten av augusti till mitten av september. Från 66 till 90 ton betor på en månad – i snitt!

Sätid, sort och skörderesultat från våra 13 5T-gårdar 2016. Skördeedata är medel av värden från sex handskördade ytor på varje gård

Nr	Land	Plats	Odlare	Sädd, datum	Sort	Skörd, datum	Blast, ton/ha	Betor, ton/ha	Sockershalt, %	Sockerskörd, ton/ha
1	SE	GRE	HN	24-mars	Orlena KWS	7-nov-16	32,1	109,4	18,0	19,7
2	SE	VAL	MB	28-mars	Cartoon	7-nov-16	21,9	95,4	17,9	17,0
3	SE	LOV	GO	26-mars	Orlena KWS	8-nov-16	20,2	105,6	18,6	19,7
4	SE	TOFTA	MR	12-apr	Pascalina KWS	8-nov-16	29,1	100,8	19,6	19,8
5	SE	HVI	JM	27-mars	Orlena KWS	3-nov-16	30,0	111,4	18,6	20,7
6	DK	Prästö	CS	09-apr	Criollo	14-nov-16	24,4	104,6	17,5	18,3
7	DK	Stege	SF	01-apr	Ragna KWS	16-nov-16	35,9	114,6	18,3	21,0
8	DK	Gedesby	JEP	30-mars	Dancia KWS	15-nov-16	26,7	107,5	18,3	19,6
9	DK	Kettinge	PB	01-apr	Fairway	17-nov-16	21,1	97,3	18,0	17,5
10	DK	Naskov	HHJP	04-apr	Cantona KWS	7-nov-16	26,5	104,5	18,2	19,1
11	DK	Holeby	HH	01-apr	Fairway	22-nov-16	20,1	113,4	18,7	21,2
12	DE	Rössing	SB	05-apr	Lisanna KWS	10-nov-16		100,9	19,5	19,7
13	DE	Reppner	BL	01-apr	Lisanna KWS	10-nov-16		117,2	18,4	21,5
SE			SE	31-mars				104,5	18,5	19,4
DK			DK	02-apr				107,0	18,1	19,4
DE			DE	03-apr				109,1	19,0	20,6
All			All	01-apr				106,3	18,4	19,6

Två tyska gårdar in

Under året har två tyska 5T-gårdar startats upp i Nordzuckers odlingsområde. Båda gårdarna sådde i början av april liksom många här hemma gjorde. Sorten hos båda heter Lisanna KWS och är en ny hög-avkastande NT-sort. Som du ser i tabellen har odlaren Birgitt Lüttgering i den tyska byn Reppner odlat fram den högsta sockersköörden i fält, 21,5 ton socker från 117 ton betor med 18,4 procent socker. Vi återkommer till våra nya gårdar i kommande nummer.

17-21 ton i fält

Du kan fördjupa dig mer i data från enskilda gårdar i tabellen. I stapeldiagrammet är gårdarna rangordnade efter sockerskörd. Lagg märke till att svenska gårdar blev skördade före frosten. I Danmark var frosten betydligt beskedligare

än här i landet. Dessutom låg det snö på flertalet platser.

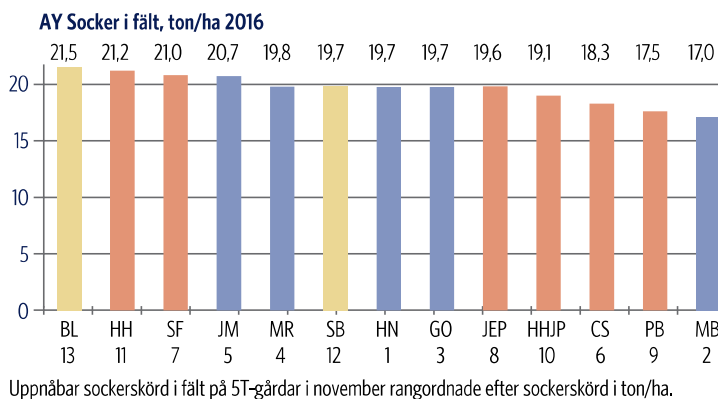
Notera att skördenivån i Sverige och Danmark är precis densamma, i medeltal 19,3 ton socker per hektar.

Låt oss nu se närmare på den praktiska upptagningen och vad som nådde bruket och plånboken.

Länderna lika två år av tre

5T har nu pågått i tre år. Över-

siktsgrafen med staplar från tre år visar att fem gårdar i Sverige och sex i Danmark ofta skördat och levererat nära nog samma sockermängd. 2015 levererade danska gårdar 1,7 ton socker mer per hektar. Men 2014 och 2016 ligger skillnaden helt inom den statistiska felmarginalen som det brukar heta. Vi ser alltså större skillnader mellan fält och inom fält än mellan Sverige och Danmark. Fältvaria-

Gretelund 25 november. Upptagning efter lätt nattfrost. Frost ner till närmare tio minusgrader flera nätter under perioden 7-13 november tog hårt på blasten. Men frosten i nackarna läktes och betorna höll god kvalitet.

tion kommer att ges ökat fokus framöver inom 5T-projektet.

Besvärlig direktleverans

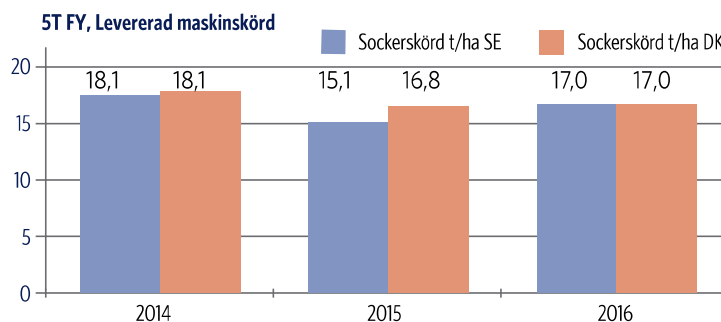
Vi börjar med det positiva. Det blev utmärkta sockerskördar. Se närmare i tabellen. Spillundersökningen är inte på plats då detta skrivs, men känslan är att medvetenheten kring vikten av minimerat spill och skonsam upptagning blir allt bättre.

Sockethalten blev hög som medel, 18,2 % i både Sverige och Danmark. Men om man jämför sockethalten i handskördat före frosten med maskinskördat efter frosten ser man att den har fallit med 0,5–1 procenten-

het på gård nr 1, 2 och 4. Alltså på svenska gårdar i frostdrabade områden. I samtliga fall rör det sig om betor med läkta frostsador i nackarna. Vi startade undersökningar i mitten av

november där vi följer utvecklingen av sockethalten i betor som fick ner mot tio minusgrader i nacken under nätterna den 12–13 november.

Så här långt kan vi bara kon-

Praktiskt maskinupptagen sockerskörd avräknad enligt betavtal. Årsvisa medel från alla 5T-gårdar i Sverige och Danmark 2014–2016.

Skördedata från maskinskörd i november 2016 på alla 5T-gårdar i Sverige och Danmark

Nr	Ranking	Land	Odlare	Skörd, datum	Betor, ton/ha	Sockershalt, %	Sockerskörd, ton/ha	Renhet, %
1	5	SE	HN	25-nov-16	102,2	17,1	17,4	81,1
2	11	SE	MB	24-nov-16	90,1	16,9	15,2	84,0
3	2	SE	GO	11-nov-16	96,7	18,7	18,1	86,7
4	8	SE	MR	23-nov-16	88,4	19,1	16,8	85,4
5	4	SE	JM	3-nov-16	93,0	19,0	17,7	86,2
6	7	DK	CS	25-nov-16	98,9	17,2	17,0	83,3
7	1	DK	SF	16-nov-16	100,7	18,2	18,4	86,3
8	6	DK	JEP	21-nov-16	94,8	18,3	17,4	86,8
9	9	DK	PB	21-nov-16	85,8	18,3	15,7	88,7
10	10	DK	HHJP	7-nov-16	84,0	18,5	15,5	84,8
11	3	DK	HH	22-nov-16	97,8	18,4	18,0	81,3
SE			SE	17-nov-16	94,1	18,1	17,0	84,7
DK			DK	18-nov-16	93,7	18,2	17,0	85,2

statera att lagring i marken under november inte alltid är garanterad lagring utan sockerförluster. Om den lägre sockerhalten innebär förlorat socker eller om den är en följd av ökat vattenupptag under läkningsprocessen utan verklig sockerförlust, går inte att säga.

Men värre än sockerhalten är nog renheten – eller snarare bristen på renhet. Vi når bara 81–88 procent renhet med ett medel på 85 i båda länderna. Det håller inte idag och än mindre med det nya betavtalet med

en brytpunkt på 90 procent och 5 kr avdrag på betpriset för varje procent lägre renhet.

Från och med nästa år släpper vi konceptet med tre direktleveranser från varje 5T-odlare och satsar på en leverans från stuka över renslastare eller rensverk inom en vecka efter upptagning. Renheten måste upp!

5T in i fas II

Efter tre år med 5T går vi nu in i vad vi kallar fas II. Vi kommer att behålla vårt grundkoncept

med uppföljning av skörden både i fält och till bruket. Samtidigt tror vi inte att den fortsatta vägen framåt bara är mer av samma. Vi behöver nytt och nytänkande. Inte minst från dig som odlare. Välkommen med dina synpunkter! Vi hoppas kunna presentera 5T fas II i nästa nummer av Betodlaren.

Tack!

Ett stort tack till alla som på ett eller annat sätt engagerat sig i 5T-projektet under året! Först och främst till våra nu 13 5T-odlare och engagerad personal på Agricenter i både Sverige och Danmark. Men också till er omkring 600 odlare som besökte vårt sommar- eller höstmöte på Gretelund. Nästa år hälsar vi dig välkommen till 5T-odlaren Magnus Rafsten i Tofta utanför Landskrona.

Faktaruta 5T 2016

Skörd växande i fält – handskördad (AY):

- Högst i Sverige: 20,7 ton socker/ha från 111 ton betor med 18,6 % socker från gård 5, Hviderup vid Örtöfta
- Högst i Danmark: 21,2 ton/ha från 113 ton betor med 18,7 % socker från gård 11 vid Holeby på Lolland
- Högst i Tyskland: 21,5 ton/ha från 117 ton betor med 18,4 % socker från gård 13 i Reppner söder om Hannover

Skörd upptagen och levererad till bruket 5TFY:

- Högst i Sverige: 18,1 ton socker/ha från 97 ton betor med 18,7 % socker från gård 3, Lovisero på Söderslätt
- Högst i Danmark: 18,4 ton socker/ha från 101 ton betor med 18,2 % socker från gård 7 på Mön
- Rotskördar från 86 – 102 ton betor/ha
- Sockerhalter från 16,9 – 19,1 %

Robert Olsson,
NBR Nordic Beet Research